

Finančno gospodarstvo na slovanskem jugu.

Ni še dvajset let, odkar ste dosegli Bolgarska in Srbija vsaj formalno političko svobodo, in uže se vsiljuje vprašanje: ali ste bili ti dve zemlji vredni, da se je za nji prelilo toliko slovanske krvi? Slavni Byron, preverivši se na svoje oči, kak je značaj sedanjega grškega naroda, se je uže v bojih za osvobojenje Grške kesal, da je druge narode oduševljal za svobodo takega naroda. A izvestno je tudi mnogo slovanskih misliteljev in politikov, kateri obžalujejo sedaj, da so tudi oni v svoj čas goreli in morda tudi sami borili se za jednako osvobojenje Srbov in Bolgarov. V resnici je obče položenje v Bolgariji in Srbiji dandanes tako, da se mu more od srca radovati znana zapadna politika. Ta politika je imela od začetka svoje posebne račune, in, kakor se kaže na žalost Slovanstvu, je tudi dobro računila. Ista politika je mnogo pripomogla, da se bližati Bolgarija in Srbija tudi hudim finančnim krizam, s tem pa tudi vsem posledicam takih kriz.

Na Srbiji in Bolgarski se osvetljuje nacijonalno-gospodarska istina; da obče gospodarstvo kake države in kakega naroda je v tesni zvezi z občo politiko. Usodna politika Stambulova in Milanova je vsako leto pomnožila državne dolgove; ti so se kar kopičili na milijone, zapadna politika se je pa smejala v pest, da je dobila dva mojstra, katerima je slo delo takó lepo od rok. Ta dva zapadnika sta po opicije posnemala velike države tudi pri napravljanju državnih dolgov in sta zanesla v „samostalni“ državi ves konstitucijski aparat s strankarstvom in s korupcijo. Kakor da bi se bila opijanila, trosila je denarje v javnih službah namesčena, z zapadnim duhom navdahnena inteligencija.

Židovstvo, ki je prej psovalo jugoslovansko naseljenje, stokaajoče pod turškim jarmom, je nakrat izspremenilo taktiko, zaceo se je gnezditu po obeh deželah, ter spravljati v svoje roke vse, kar se za velik dobiček dá spraviti v denar. Isto Židovstvo zasledilo je takoj, da more dobiti po ceni tistih zakladov, katerih ni opustošilo ali izrabilo petstoletno turško gospodarjenje. Bilo je sirovih vrednostij v deželah, in denar se je kar vsiljeval za blago in na kredit. A obe deželi imati to neugodnost, da nisti preobsežni, in kramarstvo židovsko more take zemlje kmalu vničiti, sosebno če traja veliki aparat razhodov, ne da bi mogli skrbeti istodobno za jednaki aparat dohodov. Srbski in bolgarski politiki niti zmenili se niso,

kako more nastati v bodočnosti, ako bodo rastle dolgovi, ne da bi se vstvarila ž njimi občegospodarska domača podjetja, ki bi dajala primernih dohodkov za pokrivanje stalnih in rednih potreb, pa za poplačevanje vedno večih obrestij.

Tudi ko bi bila v takih deželah vzorna obča politika, morale bi propadati v pogledu na gospodarstvo in javni kredit. V Bolgariji in Srbiji pa je trajala najneugodniša politika, ki je prepuščala narod tuji spekulaciji.

Dokler je videla tuja takó zvana visoka financija še obilo prirodnih iztočnikov v nesrečnih, da si osvobojenih zemljah, ni odtezala posojil; po tem pa je postajala od leta do leta manj radodarna, in v Srbiji so dospeli uže takó daleč, da ne vedó, ali v obče dobé še nadaljnjih posojil, ki so potrebna za napačno zasnovano in razvato državno in narodovo oslABLJENO gospodarstvo.

Takó se bližati Bolgarska, a še bolj Srbska finančnemu polomu, ki bode sezal od državne politike do preprostega naseljenja.

Veliko obrt in trgovino spravlja v Bolgariji in Srbiji tujstvo v svojo oblast; obubožane množice, preobložene z neobičajnimi davki, zatekajo se k zaslužku tujih podjetništvev, in ta, ki poznajo obče položenje, izrabljajo žulje domačih množic še mnogo bolj, nego v zapadnih, bolj razvitih velikih državah. Gospodarsko propadanje v Srbiji in Bolgariji rodi uže in porodi v še večih merah delavsko gibanje in socialno vprašanje takisto, kakor drugod, kjer je naseljenje mnogo bolj gосто. Iz pogubne gospodarstvene politike je možno umeti, da imajo na Bolgarskem uže dandanes delavci svoje socialistiške in socialnodemokratske liste, in to najbolj svedoči, da ne v Bolgariji ne v Srbiji ni niti sledu o kakem občem blagostanju. Obe državi ste uže sedaj dolžni, oddajati velik del davkov za obresti državnih dolgov. Ta denar gre na tuje, kakor odnaša tujstvo vse dobičke od pridelkov, izdelkov in prometa. Tujstvo izvažá tudi sirovine, za katere potegne narod doma jako malo. Zemlja se takó izsesava, s tem se pa izpodmikajo tudi tla domačemu naseljenju.

Tako pogubno gospodarstvo spravlja Bolgarijo in Srbijo tudi v gmotno zavisnost od tujih držav in tujega kapitala.

Taka zavisnost pa še bolj utrjuje tudi tuji politički vpliv, in ta more v posebnih slučajih celó narekovati notranjo neugodno politiko. Nato pa so izpodkopovalci bal-

kanskih narodov tudi gotovo računili, ko so vplivali na politikovanje srbskega in bolgarskega zapadništva uže tedaj, ko nista mogla še Stambulov in Milan napraviti toliko državnih dolgov.

Bolgarski in srbski narod pa bosta morala tudi odslej z žulji in v potu svojega obraza delati velik del tudi za tuji kapital, državci sami pa bosti gledali, ali dosežeti še kedaj po pravilnih potih gospodarstva — ugodno bilancijo. Iz tujstva preneseni konstitucijski aparat z vojaštvom pa provzročuje stalno toliko stroškov, da ne ostane za kulturne potrebe čisto nič javnih sredstev, ako se nočejo še bolj — zadolžiti; pri dolgovih pa, kakor smo videli, odrekaajo tuje banke Srbiji uže sedaj svojo pomoč. Srbiji in Bolgariji žuga ne le vsled politike, ampak tudi radi združenega z njo državnega in narodnega gospodarstva pogin, in se težko najdejo poti za zboljšanje in rešitev, tudi če se zasučé politiško stremljenje na naravnije poti.

Srbi in Bolgari so ječali pod turškim igom, ali pogubili se vendar niso, in prirodnih sil Turek ni umel niti porabljeti, niti uničevati, kakor to delo izvršuje sedaj tuji vpliv in tuji kapital. Turek ni uničeval niti starih tradicij narodovih, v tem ko sedanje tujstvo zanaša tuje jezike, tuje šege, tuj stroj gospodarstva, ter uničuje bistvene znake in ostanke narodnosti jugoslovanskih narodov.

Analognim razmeram bližajo se tudi na Hrvatskem. Politiška zavisnost od Madjarov slabša tudi gmotno stanje slovanskega naseljenja; narod mora neposredno dajati velike davke za madjarsko državno politiko, potem pa se pri svoji politiški onemoglosti udaje židovski spekulaciji, ki se vedno bolj širi med narodom.

Črna Gora je jedina na Jugoslovanskem, katera se razvija tudi gospodarstveno pravilno; ona se ne preobklada z dolgovi, ki bi ne bili opravičeni v razvoju gospodarstva samega. Črnogorcev tudi ne spravlja židovska in drugovrstna spekulacija v materijalno zavisnost in v dolgove. Kolikor ima prirodnih sil, porabi jih polagoma sama državnim in narodovim potrebam v prospeh.

O Slovencih in istrskih pa dalmatinskih Hrvatih ni možno govoriti, kakor o zgorej mišljenih oddelkih jugoslovanskih, ker ne morejo sami napravljati državnih dohodov in razhodov, tudi je njih gospodarstveni ustroj zavisen od skupne državne in državnogospodarske politike; zaostali so vsled tega tudi v podrejenem zasebnem gospodarstvu. Za poslednje jim je pa vendar potrebna medsebojna organizacija, katera je doslej pa še le pri začetkih. Če se ne bodo pa organizovali vsestranski, spravi židovska in tuja spekulacija pod se tudi zasebna imetja, podjetja, prirodne moči in vrednosti po dotičnih zemljah, kakor so to pristranski izvrševale doslej nemške in italijanske naselbine po mestih slovenskih dežel, potem Istre in Dalmacije.

Razna društva, kakor „Südmark“ na Slovenskem, so le nasledek obćih namer, ki jih ima zapadna politika sosebno tudi z Jugoslovani, in to bi moglo bolgarskim in srbskim politikom, če tudi so oddaljeni od nas, vendar odpirati oči ter jih dovesti do preverjenja, da služijo slovanske slabosti v gospodarstvu kot jedno glavnih sredstev zapadni politiki. Vsiljevanje zapadne kulture in oslabljevanje gmotnih sil ste dve vspretni akciji, tesno združeni, a obrnjeni k jednemu in istemu cilju, ki ne obseza nič drugega, kakor konečno politiško podjarmljenje teh Slovanov v okviru zapadne politike. Bolgare in Srbe, in tudi Hrvate, naj si bodo uže v katerih zemljah koli,

čaka usoda jednakega položnja, v kakoršnem so uže davno, davno Slovenci, katerim je treba vzeti le še jezik, pa so do cela vtopljeni v zapadni kulturi.

Osvobojenje Srbov in Bolgarov pomenja pri *sedanjem* položnju za Slovanstvo bolj izgubo, nego dobiček; na dobiček in na zboljšanje usode bodo oni mogli računati le tedaj, ako se otrasejo dosedanega pogubnega politikovanja in se čim preje lotijo gospodarstvene organizacije na svojo roko. Zgodovinska ironija bi bila, da bi tuji vplivi v politiškem in nacijsko-ekonomiskem pogledu izpodmaknili tiste Srbe in tiste Bolgare, ki uže nad tisoč let obdelujejo svojo zemljo, in ki so reke krvi prelivali v zaščiščenje tal svojih hrabrih praotcev in otcv; in še najveća ironija bi bila pri vsem tem, da bi jim izpodkopaval domaća tla tisti židovski vpliv, ki se nikdar ne poti in nikdar ne krvavi, pa se polasčuje sedaj tujih in najbolj s slovanskim mećem ohranjenih zemelj. Ali se iztreznejo tu mišljeni Jugoslovani še v pravi čas?

Varšava v Petrogradu!

Invia lucro nulla est via . . . Ovid. 19. veka.

Varšava šteje 69 tipografij, 66 litografij, 15 stereotipnih zavodov, 7 slovotenj, 12 gravirovalno-politinažnih zavodov i fototipij, 38 zavodov z ročnimi tiskarnjami (tiskarnimi stroji), 6 zavodov, kateri izdelujejo razne tiskarske priprave, 125 knjigarenj, več nego 60 periodijskih izdanj, 29 fotografij, 3 helio-miniaturne zavode. Naša poljska knjižna obrt torej ima kaj pokazati na tiskovinski razstavi, katera se je uže otvorila v Petrogradu 19. febr. (3. marca), če se udeleži ruske razstave. Izražamo se uslovno ali pogojno, ker poljski veliki posestniki niso pritrtili ruskemu prizivu, udeležiti se letos Moskvske, a bodoće leto Nižegrajske razstave s svojimi pridelki. Rekli so, da svojih pridelkov ne morejo spečati v osrednji Rusiji, da bi jim torej razstava hasnila le malo, ali pa nič. A isti vzrok veljal je tudi gledé Vilenske i preslovute Levovske razstave, na kojoj so pa vendar takoj zalezli s svojimi plodovi naši poljski veleposestniki. „Des Pudels kern je seveda v tem, da poljski magnati še *zad izozij* vedno sanjarijo o neki veliki Poljši „od morja do morja“, da si v tem pogledu pripisujejo neko vodstvo, kojemu pa od ostalega poljskega občinstva sledi še jako zagrizeno politikanstvo, velika množina pa je uže te črevlje davno zavrgla, i otrhnila (otresla) je tudi prah takih i jednakih politiških potov. Tako vsaj meni dopisnik „Nov. Vr.“ g. Novus. Poljska obrtnija pa v tem pomenu posebno napreduje. Če vidi dobiček, jej je po volji tudi ruska kopejka; kajti dobro vé, da je ta pač bolj *vveneća*, nego pa poljski groš, koji ves svet veliča ne laskovim pridelkom — poknen. . .

Torej poljska knjižna obrt vidi si prid od Petrograjske razstave i udeleži se je en gros. . . Novi dokaz, da niso norci ti, ki pravijo, da je sprava poljska i ruska možna le na podstavi vzajemnih interesov — t. j. zlata i srebra. . . Menda je tudi konečna usoda našega stoletja, da bosta pes i mačka jedla iz iste skledice; vsaj tudi francoski umetniki pojdejo menda na razstavo v Berolin. . .

Božidar Ivorcov.

Zakaj si dal mi, Bog, da vidim.

Zakaj si dal mi, Bog, da vidim
V srce in dušo bližnjega!
Kako boli me in se stidim
Tam gada preostudnega!
Veroval sem in bal se nisem,
Le cvetje v srcih videl sem,
Besed se nisem bal in pisem,
Ljudem verjel sem čisto vsem.

Nesreča je oči odprla,
In vidim v srca jaz ljudi.
Nesreča ni me še zatrla,
Srce se pa očij boji:
Bojim ljubezni jaz se nove,
Sovraštva, njega ni me strah
Bojim nevere se pekoče,
Ko sreča gine v pusti prah.

In ginejo prijetne sanje,
Pa vera v prijateljstva moč.
O, rad verjel bi zopet vanje
In videl luč skoz temno noč!
Beseda blaga vere v Tebe
Rosi mi dušo, jo miri
Pa vendar prošil bi za sebe.
Da vidim boljih še ljudi.

Виновој лози.

Ти си стабло, koje griješ
Omradute naše груди.
Ti veseliš, ti nasmiješ,
Visoko te k'jene ljudi.

Pa s toga bаш krivo niје,
Što me žela k tebi vodi;
Da izrečem p'jечи двие
O kr'jenostnoj tvojoj vodi.

Чудне моћи у твој роду!
У њима је сила врућа,
Заслужују л'јепу оду
Плодоносна твоја прућа.

Двострука би жалост била,
Међу нама да те није;
И мене би туга свила,
Да ме винце не насмије.

Па били још било право,
Кад позовем госте моје;
Да им с' водом речем: здраво!
А не с винцем ружне боје?

Плоди увјек дозо, плоди,
И весели срце наше;
Не допуштај никад води
Мјесто вина да ј' у чаше.

У Бару, (Црна Гора) 1895.

Ми.о Јосовић.

Literarna pisma.

IV.

Družba sv. Mohora podala nam je leta 1894. šest knjig. Ogromno število členov svedoči, da Slovenci cenijo ta prevažni književni zavod, pa tudi, da v obče ustreza željam in potrebam svojih členov. Dobro uvidevši, koliko zaslug si je stekla „dr. sv. M.“ v probuditev in izobrazbo slov. naroda, ter kako mogočna trdnjava je uprav ona proti sovražnim naporom, skušali so jo lani z lažmi in podlim sumničanjem očrniti in oškodovati. Vsak Slovenec vpiši se v to družbo! To bodi klevetnikom odgovor. Število 65.952 členov se potem še poveča. L. 1894. pričela je družba z izdajo „Zgodb sv. pisma“, katero obširno delo je proračunjeno na več let. Knjiga je po vnanji obliki najlepša in največa od vseh dosedanjih družbinih izdanj. Dr. F. Lampe podaje nam odlomke besedij sv. pisma z jako obširno razlago. Nam zdi se razlaga vse preveč „per longum ed latum“, dasi priznavamo, da je to deloma opravičeno vsled ozirov na preprostega, v stvari povsem nevesčega čitatelja. Mnoge lepe in primerne slike razjašnjujejo in ilustrirajo berilo.

Polemika, ki je tu pa tam vpletena proti nevernim učenjakom, posrečila se je le deloma. Glavni argument je povsod, da je to res, kar je v bibliji, baš radi tega, ker je v bibliji. Vednost sama na sebi pa preiskuje stvari brez ozira na avtoriteto in dogme. Da učenjaki mnogokrat drugače umevajo biblijo, kakor cerkveni razlagalci, je umevno; drugovercem tudi tega zameriti ne smemo. Sicer pa pisatelj sam mnogokrat sprejema znanstvene rezultate. Tako nima dosti proti uku plutonistov in neplutonistov, dasi je njih nauk zelo različen od svetopi-semjskih besedij. Nasprotno pa zahteva, naj jemljemo onih sedem do devetsto let, katera so baje živeli prvi očaki, „ad verbum“, pozabivši najbrže: „Dnevi naših let, njih je 70 in pri močnejših 80, kar jih je več, so težave in bolečine“, kakor pravi psalmist. V obče pa menimo, da take polemike ne sodijo v knjigo za preprosto ljudstvo. Pi-

satelj sicer vsprejel jih je z namenom, da uže „a priori“ zatre vsak dvom in vsak ugovor, ali težko da bi s tem prepričal koga, ki je v dvomu.

Slomšekovo „*Krščansko devištev*“ je priljubljen molitvenik. Za l. 1895. obečuje nam družba zopet nov molitvenik. Ta vrsta literature je v Slovencih itak najbolj zastopana; molitvenikov imamo uže mnogo več kot treba, in nikakor ne uvidimo, čemu zopet novega? Nasovetovali bi, da se naj izdaja molitvenikov popolnoma opusti za par let, namesto tega pa izdajajo „Zgodbe“ v obširnejših snopičih. S tem pospešilo bi se popolno izdanje za par let, in toliko popreje pričelo bi se lahko zopet s kakim novim delom. Menda ne bo nobene nezadovoljnosti med členi, ako dobé po jedno knjižico manj, zato pa najlepšo v tem večem obsegu. Slavni odbor naj bi uvažal ta nasovet in se po njem ravnal. Saj se lahko informuje pri poverjenikih, a nadejam se, da se bodo vsi zlagali z menoj.

„*Unna živinoreja*“ Dularjeva bode donášala kmetu gotovo mnogo koristi, ako se bo ravnal po njenih naukih in navodilih. „*Naše škodljive rastline*“, 3. snopič Čilenškove knjige, pisan je mnogo preobširno; za kmetá, kateremu je vendar namenjen v prvi vrsti, je premalo zanimiva knjiga in torej brez zaželenega sadu. Prirodopisje je popularno znal razpravljati jedino pokoj. Erjavec. Njegove „domače in in tuje živali“ so res klasična knjiga, katero prebira z enakim veseljem izobraženec in prostak. Kako živa beseda, kako zanimiva oblika! Dasi je posnemal in uporabljal Brehma, Martina i. dr. nemške pisatelje, vendar se čita, kakor povsem samostojno delo. To knjigo proučavajo naj pisatelji, ki hočejo pisati za prostaka.

Koledarju se je oblika izdatno povečala. Največ prostora zavzema še vedno imenik členov. Nam se vidi to v obče le potrata, ako pa se nekateri uže nikakor nočejo spoprijazniti z mislijo, da bi se povsem odstranil imenik, — dasi bi s tem gotovo družba ne izgubila nič členov, — naj se vsaj skrči, in to bilo bi možno za dobro četrtno prostora, ako se uvedejo *dosedno kratice*

krstnih imen, ki se sedaj večinoma izpisujejo popolnoma, ter krajsava stanov in drugih „epitheta ornantia“. Poverjenikom naj se to strogo naroči! Zivotopisi in kraje-pisi so v obče zanimivi in tudi ugajajo. Povesti pa mi niso nič kaj všeč. „Pravdar“ — ali „Taki ne smete biti“. To je nauk, ki si ga posname vsakdor sam, ne da bi se opozarjal na to z gorjačo. „Za čast“ ima isto tendencijo, ki je sicer vse hvale vredna. Dve povesti jednake smeri v jednom koledarju, to pa je vendar preveč. Prihranila naj bi se bila jedna za naslednje leto. — „Oče in sin“ kaže žalostne vspehe napačne vzgoje. Značaji risani so pa jako neverojetno. Da bi oče sina vzgajal v potepuha, tatu in pijanca, je pri vsej lastni popačenosti vendar težko možno. Vse omenjene povesti slikajo nam temno stran življenja, vse stavijo svarilne in strašilne vzglede pred oči. Nočem sicer povsem zametavati didaktike, vendar ona naj ne bo prvi in jedini cilj leposlovju. Pedagogi so tudi zavrgli nekdanj toliko priljubljeni „Struwpeter“ kot vzgojevalni pomoček. In isto tako ne zde se nam primerna taka leposlovna strašila.

„Večernice“ prinašajo Slekovčevco zgodovinsko razpravo: Turki na slov. Štajerskem. Jednaki spisi so jako zanimivi in poučni. Želeli bi, da bi se večkrat priobčevali. Sem ter tje vpletel je pisatelj anekdote, vendar pa bi jih lahko še mnogo več ter s tem storil svoj spis preprostemu čitatelju še mnogo zanimivejši — „Sanje in spanje“ so zanimivo pisana poljudna razprava iz spretnega peresa I. Ctruklja. — Povest „Čujte in molite, da ne padete v izkušnjava“ slika nam mladega tatu in njega konečno pokoro, potem ko je vsled svoje pregrehe pripravil nedolžno dekle v ječo. Da bi mladenič od samega strahu radi jednokratnega obiska krčme namesto cerkve, v kar je bil zaveden po mnogem obotavljanju, privolil v tatvine ter si ne upal s skesano izjavo poravnati prvo malo krivico, temveč zabredel vedno v večje, zdi se mi pri povdarjanju njegove dobre in pobožne vzgoje nekoliko preneverojetno. Sicer pa povest baš ni slabo zasnovana; a tudi tu moti, da se slika vse črno v črnem. Ako ne vpoštevamo manjih povestic („Pogreb na morju“, „Pravljice“), je vse leposlovje negativno didaktičsko.

Leposlovje v obče ne goji se pri družbinih knjigah z isto ljubeznijo, kakor nekdanj. S kakim veseljem prebiral sem v otročjih letih povesti: „Mati božja dobrega sveta“, „Fabiola“, „Izdajalec“ in razne letnike „Večernice“. S kako pozornostjo sledila je v zimskih večerih družina dedova (dekle in hlapci), ko sem kot dijak gimnazijec uvedel navado, da sem jim vsak večer čital kake pol ure po večerji v razvedrilo in pouk. Niso se mogli naslušati. Pozvedeli so o teh knjigah tudi njih znanci, in prišli me naprosit v izposodbo, in to sem storil vedno rad. Tako sem se preveril, kaj ugaja preprostemu ljudstvu. A sedaj ne izdajajo se več povesti ali sploh ne, ali so brez vsake vrednosti. Zakaj ne bi družba ponatisnila vsako leto jedno obširno povest iz prvih let, ko je bilo še malo členov, in pri menjavi teh se računa morda le $\frac{1}{10}$ ali $\frac{1}{20}$ sedanjih, katerim bi bile omenjene in druge knjige („Potovanje v Ostrovid“, „Jurij Kozjak“, „Deteljica“ itd.) v rokah. Pošle so povsem v knjigotržtvu, poizgubile so se tudi že večinoma, in ustreženo bi bilo gotovo ogromni večini z izdajo na novo. — Ako se le ponatisne, a ne izdá tudi kot družbina knjiga, ne bi bilo pravega vspeha, ker bi si jih ljudje ne naročali posebe. — Kmetu gre težko za denar za knjige.

O družbinih publikacijah želeli bi, da poštevalo dejanske potrebe slovenskega kmečkega in srednjega stanu.

Mističnih nabožnih knjig (Kristusovo življenje in smrt, — Življenje Marije in Sv. Jožefa, — Življenje svetnikov etc.), ki so se vlekle skoro desetletje, pač nikakor ne potrebujemo. Pobožnost in tercijalstvo je vse kaj drugega. Potrebne so bile Razlage evangelijev, nekateri molitveniki, eventualno tudi Zgodbe sv. pisma in cerkvena zgodovina; radi pripoznavamo, da so bile umestne priznane nabožne knjige „Filotea“, „Nebeška krona“, itd. — ali najprvo omenjene s svojimi brezkončnimi premišljevanji, vzdihljeji itd. so za pietistiške sanjače, ne pa za ljudi sicer preproste, a zdrave pameti. Ker pa imamo nabožnih in molitvenih knjig, dobrih in slabih, uže več kot preveč, za jezi se naj povodenj. Jedna sama knjiga jednakega obsega na leto zadošča povsem. Za posamne stroke kmetijstva smo uže tudi v obče prav dobro preskrbljeni. Imamo tudi uže „Slovenskega pravnika“ in celo, pravi nebotitrebna, „Kneippovega domačega zdravnika“. Nedostaje pa poleg prepotrebne leposlovnega berila še obče poučnih knjig. Občo zgodovino oskrbel nam je prof. Staré, potreben bi bil pa obči zemljepis, in sicer ne toliko geografski, kakor *narodopisni in kulturno-historiški*. Z izdajo takega dela bi si zaslužil dotični pisatelj hvaležnost in priznanje. — Dobra bi bila po možnosti poljudna knjiga o obrtnijah in tovarnah, — o trgovstvu in mednarodni kupčiji, (ker je uže pošla jednaka premalo obširna Kočvarjeva), o socialno političkih vprašanjih, — potrebne in koristne bi bile zlasti knjige, ki bi nas soznjanale z drugimi slovanskimi rodovi, njihovimi političkimi, kulturnimi, zgodovinskimi, književnimi odnošaji. Kjer ne bi bil na izbero dober izvirnik, oskrbi naj se prevod priznanih del iz druge slovanske ali tuje književnosti. — V vsem pa ravna se naj odbor po faktičnih potrebah, ne pa po stari šabloni. Doseči utegne mnogo, in dosegel bi to z dobro voljo. Slovenski pisatelji pa zbirajo naj se vsi krog Mohorjeve družbe, saj tako jedino lahko najvsepešnejše delujejo za slovenski narod.

Omega.

Ruske drobtinice.

Či miru po nitkih, golozu rubaha.

Lanska letina bila je v Rusiji precej dobra, v nekaterih krajih celo tako bogata, da je v nekaterih gubernijah še meseca decembra valjalo se po poljih ne malo snopja, katerega niso k pravemu času spravili pod streho po raznih vzrokih. Ali posestniki od nedostajanja denarja niso mogli najeti delavcev, ali pa ni bilo dovolj delavcev pod roko, katere bi mogli najeti, če je bil denar, ali slabo deževno vreme ni dopustilo svoječasne uborke; tako je poginilo mnogo zrna, vsaj v privolžkih gubernijah so bili podobni slučaji, o kojih so poročali v stolične listine brzajavno. Take ekonomične prikazni so pač kaj žalostne, tem bolj, ker so menda naključno naše ruske. Tudi pri vas je nekaka zemljedelno-gospodarska kriza, tudi pri vas se zemljedelno-gospodarski trudi slabo vplačujejo, žito je izgubilo svojo ceno, preveč ga pridelujejo. A do takih predelov, do takih razmer menda zemljedelstvo ni došlo pri vas ni kje drugde na belem svetu, kakoršne so bile razvidne iz podobnih brzajav. Pred četirimi leti Bog ni dal urožaja (dobre letine), nastopila je lakota, od koje smo se nekako srečno oddelali le blagodaré energični vladni pomoči; nastopili so blagodatni časi, i mi jih ne moremo vporabiti sebi na prid i korist, ne moremo spraviti pod svojo streho žita, katero je obilna rodila naša majka zemlja. . . Težavno je stanje gospodarjev, posebno velikih posestnikov; pa še bolj težavna je vloga providenja božjega: ne daš kruha, trpé glad, od kojega tekó grenke solze; daš kruha dovolj, tudi ni zadovoljstva polnega, tožijo, da je kruha preveč, da ga nikdor noče pokupovati. . .

Če pa zemljedcem-vlastnikom nič ni prav dobro na duši ali na srcu, kaj se neki godi z najemniki, arendatorji, kakor jih zovejo tukaj? Odgovarjamo pa le na podstavi brzajavov iz daljnje provincije v stolična središča. A brzajavi ti glasijo navadno tako:

„V posestvu grofa ali kneza ali senatorja xyz je pobegnil najemnik imena, ker ni mogel plačati niti delavcem zaslužene dne, niti gospodarju-vlastniku izteke najemnine“. Kam pa je pobegnil? Da, Bog ve kam! Ni mu treba bežati daleč, ga nikaor ne doganja, nikdor ne preganja, vse gre svojim poredkom, kakor da bi tako i moralo biti! Pravijo, da je vse v redu: sam ne dobiva nič, tudi ne oddaja nič . . . I veliki posestniki razumejo to žalostno, za njih prazne žepe, surovo formulo, razumejo jo prav dobro i si prizadevajo oslabiti jo, kolikor je v njih silah. Takó n. pr. so poročali o kneginji Četvertinski, v Umanskem ujezdu Tambovske gubernije, da je svojemu najemniku znižala najemnino na celih 50%, znižala dobrovoljno, kakor pravijo novice, na uho pa si šepčejo, da je je najemnik postavil tako dilemo: „Svetlejša, hočete polovino najemnine, dam; ako nočete, nič ne dam“. Kneginji je seveda od take „predrznosti“ postalo „slabo“; ko so jo pa zopet „oživil“, je začela pa misliti i misliti ter je domislila si, da bo bolj pametno vzeti takoj 5000 r., nego za 10.000 r gnati se od Poncija do Pilata, od leta na leto, od sodnije do sodnije, a konečno dobiti kakih 6000 r., od kojih ostane na pravdne troške more biti 2000—3000 r.!. Tako pa je 5000 r. takoj položila si v torbico, a pomimo (vrhu) vsega tega je še zaslula po vsej Rusiji kot velika dobrotnica i človekoljubka —

V jugo-zapadnih krajih si pa reve-bogači drugače pomagajo. Najemniki bodo jim odpisali meseca septembra za vsako oralo zemlje po 8 pudov pšenice, torej bodo plačevali najemnino „in natura“. A naj jo sučejo kakor koli, prida pa nič ne bo, če sami posestniki ne vzamejo v roke pluga ali, če jim vlada ne pokaže izhoda v kako novo obljubljeno deželo. O vladnih zemljedelnih načrtih pa drugokrat.

Božidar Tvorcov.

Še nekaj o V. V. Krestovskem.*) Rodil se je 11. febr. 1840. leta na posestvu svoje babice, v selu Malaja Berezajka, v Kijeviski guberniji. 1850. l. stopil je v Petrograjsko prvo gimnazijo, a okončavi jo prešel je na istoriko-filolog. fakultet Petr. vseučilišča. Pisati je začel uže v gimnaziju: prevel je tu polovico Horacijevih „od“ in vse „epode“, prve štiri pesmi Eneide in precej Heinovih pesmij. Tiskal pa je najprej Horacijev odo „K Chloi“ in sicer v „Общезанимательномъ Вѣстникѣ“. Po tem je tekom desetih let v raznih časopisih tiskal svoje pesmi, povesti in črtice. L. 1864. pa so „отеч. записки“ jele tiskati njegov veliki roman „Перебѣдъ пружубы“ (Petr. zakotja), kjer opisuje Petr. zapuščene ljudi in kraje. Roman imel je velik vspeh, ker riše rodbinsko in nravno razpuščenost z življensko resnico. Po tem je napisal cel red romanov, rišočih dobo šestdesetih let, poljsko vstajo, organizacijo Židovstva v Zapadnem kraju in znamenito tedanje „notranje razvitje“ in njegove glavne pisatelje. Jako so ga napadali, ko je leta 1866. stopil v 14 ulanski polk. Napisal je tu zgodovino svojega polka (1873. l.). Premiščen je bil 1874. v gardije ulanski polk; tudi zgodovino tega polka je napisal, sam car pa je stavil na korekturnih listih svoje opomnje. Med tem je 1874. l. dovršil lep roman: „Кровавый пухъ“, kjer predstavlja tedanje ruske zmešnjave od 1860. l. dalje. V tej dobi napisal je tudi zanimiv roman: „Врѣтъ закона“ in zgodovinsko povest: „Лѣтъ“, kjer je prekrasno opisal dobo Pavla I. L. 1876. šel je po carjeveji želji v „štab“ proti Turkom vojujoče vojske ter se je odlikoval hrabrostjo in napisal mnogo dopisov v časopise. 1880. l. bil je odrejen k r. tihookeanski eskadri, ko se je pripravljala vojna s Kitajem, ter je napisal nad 50 jako zanimivih pisem, katera so pretiskavali celo inostrani časopisi. Napisal je tu še črtice „Въ дальнихъ водахъ и странахъ“, in sicer za „R. Vѣstnik“. Po polkovnik postal je 1882. l. in šel v Turkestan k generalu Černjajevu. Potoval je mnogo po Aziji in napisal knjigo „Въ горахъ у ямра Бухарскаго“ in celo vrsto črtic o samarkandskih razkopih. Po tem je bil odrejen, da proučava kmetijstvo, obrt in kupčijo v Tverski, Tambovski in Vladimirski gub., pa je i tu napisal več razprav, tiskanih od 1884. do 1886. l. 1887. prešel je v departement carinskih dohodkov, kjer je ostal do 1892. l., ko je po odstopu Pl. A. Kulakovskega postal urednik „Varš. Dnevnika“ in kot tak tudi umrl. Poleg manjih člankov za časopise napisal je od 1885. do 1892. tri obširne romane, ki so za pravo jedna velika celota. V prvem posebno živo riše židovsko življenje v zap. kraju in ogromno moč tega življa, pred katero se klanja malone vse, saj je tudi med Židi vsemožen Talmud in zveza „kahal“. Zove se ta roman: „Тыма ерперскаа“. Nastavlja se v romanu „Тамара Бендавидъ“. Junakinja je hči znatnega Žida Bendavida, ki je odgojena v ruskih zavodih, nežno ljubi svojce, očeta in mater. Ljubi pa tudi grofa Karžola, lahkomnega ali lepega in duhovitega, kateri je oženjen, in sicer mu je žena prijateljica Tamarina, cesar pa Tamara seveda ne ve. Vpliv kristj.

*) Glej ruske drobtinice v 8. št.

omike, čitanje sv. pisma novega zaveta budé v srcu te deklice počasi in v borbi s predajami svojega rodu evangelijsko prepričanje. Ta boj je posebno lepo opisan. V duhu uže kristijanka beži radi Karžola v ruski ženski samostan, kjer jo predstojnica prijemlje kot ljubeča kristij. duša. Židje so radi tega bega kar razparjeni. Ali T. se krsti, in v Petrogradu, kjer jo sprejemajo lepo, za vojne postaje milosrdnica, a gr. Karžol je ves v židovskih mrežah in daje za lep denar svoje ime kot dobavljač za vojsko. Prekrasno so opisani ti dobavljači, in deloma tudi vojna do Sau Stefano, kjer se sklepa mir. V bolnici srečava Tamara ranjenega, dobrega in plemenitega Aturina, ki tam leži težko ranjen. On jo ljubi, in tudi ona ga ljubi, ali veže jo dana beseda gr. Karžola. Ta pa se vlovi, in energična njegova žena Olga zmaga. Tamara pa se odreče sreči, ki se jej je smehljala s Aturinim in gre kot selska učiteljica v Babjegonsk, da tako koristi ruskem ljudu. — V tretjem romanu „Zmagi Baala“ (Торжество Баала) posebno živo opisuje Kr. silno moč sedanjega boga, zlata, katero je skoro vsomogoče v rokah Židovstva, če administracija nima pravega rodoljublja in prepričanja, pa je pri vsej svoji zunanji moči vendarle slaba, če jo spodjeda črv pohlepnosti in uživanja, ko fanatično spojena in svojih namenov dobro si svesta druhal obožavateljev zlatega teleta prodira vse kroge in si pokorava kristijanstvo in pridobiva vekove in vekove prerokovano in zeleno gospodarstvo.

L. 1892. zbral in izdal je Kr. svoje zanimive vojaške črtice, odklikujoče se po dovršeni psihologični analizi in znanju vojaškega življenja. Tudi jezik je lep, a opisi zapadnih krajev (ruskopoljskih) so jako zanimivi.

C.

OGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Mestni sovét Tržaški imel je dné 12. t. m. javno sejo. V tej seji dovolili so z večino jednega samega glasa (15 proti 14) vsoto 11.000 gld. za podaljšanje šetališča ob morski obali pri sv. Andreju, zavrgli pa so prošnjo prebivalcev okrajev Sv. Marija Gornja in Dolinja v okolici, da se jim osnuje potrebna osnovna šola. Sklenili so tudi razširiti osnovno šolo v vasi Škedenj Tržaške okolice in dovolili v ta namen 30.000 gld. kredita. Solški odsek je v istej seji tudi predlagal da naj bi se osnoval občinski vrtec v vasi Rojan okolice in zahteval v to 7.700 gld. kredita, in nadalje bi bilo treba vsako leto 2100 gld. za vzdrževanje tega vrteca. Toda ta predlog je propadel s 16 glasovi proti 13. To je jako redek slučaj, kajti običajno mestni sovét Tržaški ne gleda toliko na stroške, kjer se dostaje zavodov za poitalijančevanje slovenske okoličanske dece.

Slovansko pevsko društvo v Trstu priredi 24. t. m. velik koncert v gledališču Politeama Rossetti (redutna dvorana).

Kranjsko. Tridesetletnica opernega pevca. Dné 12. t. m. praznoval je režišer in operni pevec narodnega gledališča Ljubljanskega, Josip Noll 30-letnico svojega umetniškega delovanja kot igravec, operni pevec in režišer. Na slovenskem odru nastopil je prvokrat 1865. leta v Ljubljani. Noll je mnogo pripomogel k temu, da se je v Ljubljani osnovalo „Dramatično društvo“ z namenom, da uvede v Ljubljano gledališču redne slovenske predstave. Jubilar bil je uže od leta 1870. do 1875. stalni režišer, pevec in igravec na omenjenem gledališču; od l. 1875. do 1878. pel je na hrv. operi v Zagrebu, potem pa je popotoval po Italiji, Rusiji, Spaniji itd. ter deloval povsodi kot prvi bariton z velikim vspehom. Leta 1891. vrnil se je v Ljubljano. Napravili so mu lepe ovacije ob praznovanju te 30-letnice.

Štajersko. „Domovina“ je izračunila, da na slovenskem Štirskem se ponemčuje vsako leto po 3000—5000

otrók. Sam dež. odbor je priznal, da je med štirskimi Slovenci 9 nemških šol, zamolčal pa je mnogo drugih, ki se morajo prištevati tudi nemškim osnovnim šolam. Dež. odbor tudi sam potrjuje, da je vsaj 32 nemško-slovenskih ali slov.-nemških šol. In hoče še druge čisto nemške osnovati!

Krščanski socijalisti v narodnem pogledu so nam Slovanom malo bolj ali nič bolj naklonjeni, kakor židovski liberalci. To kaže posebno ukrep Luegerjeve stranke, da bode glasovala iz „narodnih“ ozirov proti ustanovitvi polu-slovenskega gimnazija v Celju. Istotako lice so pokazali kršč. socijalisti pri razpravi o prošnji za podporo češke šole na Dunaju. Tu so bili jedini z liberalci. Kljub temu hoté pri nas hoditi z roko v roki skupno z nemškimi kršč. socijalisti celo oni, kateri se prištevajo narodnjakom. Nasprotno pa Bog ne daj, da bi le mezinec pomolili Mladočehom, kateri niso le prijatelji, temveč skoro jedini zagovorniki naše narodne stvari! Manjšim grehom smatrajo, delovati skupno z Židi in liberalnimi Nemci, nego s pošteni slovanskimi Mladočehi. Toda kaj hočemo: to je politika latinizatorske stranke, to je politika „katoliških načel“ — katere pa mi reveži ne moremo razumeti, ker nas ni razsvetlil Mahničev blagi duh. — ũ.

b) ostali slovanski svet.

Državni zbor. Poslanec dr. Laginja o davčni preosnovi. V seji Dunajske poslanske zbornice dne 8. t. m. spregovoril je poslanec dr. Laginja o davčni preosnovi. Rekel je, da bi bil njegov idejal v tej stvari obče razmerno obdavčenje vsakega imetja in čistega dohoda. Tako bi se mogli odločiti veliki dohodki in zajedno pomoči deželam in občinam. Država da se v tem ravna z jedne strani po načelu, da od dosedanjih davkov ne sme pobirati manj, deloma celó več, z druge strani pa je preozko odmerila meje, do katerih je treba znižati dohodarino. To ni prava reforma. Najznamenitejše vprašanje pri tej preosnovi je, kakó se vporablja davki. V tem pogledu se po vsej pravici morejo potožiti Hrvatje, ker se zato zanemarjajo njih posvetne in gospodarstvene potrebe, posebno v Istri. Izven tega se raznarodujejo, in zato niso za tako davčno preosnovo in bodo glasovali proti prehodu k podrobni razpravi. Tudi bi se morala prej izvesti volilna preosnova, predno se snuje tako važen zakon.

Završila se je glavna debata o davčni reformi, in sklenili so nadaljevanje o posamičnih točkah. Mladočeha dr. Fořt in dr. Kramář sta razkrivala nedostatke in napake davčne reforme. Finančni minister pl. Plener je z daljšim govorom ocenjeval in zagovarjal to reformo. Pri progresivnem davku je povdarjal, da zaradi državnega kredita je treba prenehati s progresivnostjo od 100.000 gld. naprej. Ta točka je jedna najtužniših te reforme, in se je nad njo izpodtikalo mnogo poslancev. Levičarji seveda so zagovarjali reformo.

Mladočehi bodo skušali popravljati vsaj pri posamičnih točkah, kar bode možno, in je to še posebe naglašal dr. Kramář. Vsled tega, da se je ministerstvo posovetovalo skupno pod predsedništvom cesarjevim, sodijo, da korona pritiska na izvršenje volilne reforme, in takó so došli ministri skupno tudi k posvetovanju pododseka za volilno reformo. Ta ima sedaj večkrat svoje tajne seje, in trdijo, da se je že zjedinił za nekaj toček, minister Bacquehem pa je izjavil, da ministerstvo se je odločilo za V. kurijo. No, o tem bode še mnogo razpravljanja.

Dr. Ferjančič je stavil interpelacijo, z vprašanjem,

ali se more pričakovati, da se v kratkem začne izvrševanje §. 27. patenta z dne 3. avg. 1850 l., drž. zak. št. 325., tudi gledé slovenskega jezika, da bi namreč najvišji in kasacijski dvor izdaval svojo odločbo z nagibi vred v tistem jeziku, v katerem se je vršila obravnava v 1. instanciji in v nemškem jeziku. Doslej se to ni vršilo.

Hohenwart uže zopet popušča pri Celjskem vprašanju ter nagovarja k temu tudi slovenske zaveznike. Poljaki se kažejo uže tudi pri tej malenkosti nezanesljivi; sedaj pa je vprašanje, koliko zanesljivosti je pa pri slovenskih kolovancih. Ali je slovenski narod potrpežljiv!

Dr. Gregorčič je presojal obče razmere na Primorskem posebno na Goriškem. Našteval je razna pojavljenja zadnjega časa in kritikoval postopanje vlade. Govoril je jako dobro.

Češko. Deželni šolski svet češki izdal je naredbo do učiteljev na srednjih šolah in učiteljskih ter do okrajnih šolskih svetov, s katero jih poziva, naj čuvajo, da vsekar ostane patrijotizem živ, in da se goji narodna in verska strpljivost.

Češkoslovenska narodopisna razstava v Pragi. Osrednji odbor izvolil je v poslednji svoji seji soglasno vseučilišnega docenta dr. Ljubomira Niederla vodjo češkoslovenskega narodopisnega muzeja.

Nova češka opera. Na narodnem gledališču v Pragi peli so te dni novo opero „Burja“ poznanega češkega skladatelja Zdenka Fibicha. Libreto spisal je po znani istoimenski Sheakespearjevi igri češki pesnik Jaroslav Vrchlický. Opera je dosegla velik uspeh; občinstvo odlikovalo je izredno oba avtorja.

Obravnava poljske mladeži, obtožene veleizdajstva in revolucijonarnih naklepov v tajnem društvu, končala je dne 13. t. m. pred porotnim sodiščem v Tarnopolu. Porotniki spoznali so soglasno obtožene dijake nekrivimi veleizdajstva in z večino glasov tudi nekrivimi žaljenja Ni. Veličanstva cesarja in kralja. Obtožence je sodišče vsled tega takoj stavilo na svobodo.

Na Danaju je „Klub avstrijskih narodnostij“ proglasil v III. okraju dr. Engla kandidatom za državni zbor. Čehi se hočejo udeležiti volitve ter vplivati, da bi nemške stranke ne odločevale volitev.

Ogerska in Hrvatska. Zajedni minister trgovine želi, da se v proslavo 1000letnice Ogerske izradi veliko delo o narodno-gospodarskem razvitku. V tem delu naj bi bil potanko opisan razvoj vsake posamične gospodarske grane v dóbi od leta 1867. do vključno leta 1895. Potrebno gradivo naj bi nabrale vse trgovinske in obrtne zbornice v področju korone sv. Štefana. Po misli zajednega ministra trgovine naj bi torej nabirale gradivo i hrvatske zbornice ter je dostavljale ministru, da je obdela. To delo pa naj bi nosilo tak naslov, da se bode govorilo v njem jedino o Ogerskeji, in zaradi tega hrvatske zbornice *nočejo* sodelovati na njem. Glavni razlog temu sklepu je v tem, da Hrvatska na milenijskeji razstavi ne bode zastopana kot posebna kraljevina, nego liki ogerska županija. Izložbeno poverjenstvo za Hrvatsko in Slavonijo je v poslednji svoji seji, kateri so prisostvovali tudi odposlanci vseh hrvatskih trg. zbornic, vsprejelo predlog, da hrvatske trgovinske in obrtne zbornice priredijo *posebno* delo o razvoju narodnega gospodarstva v Hrvatski in Slavoniji. O tem sklepu obvestili so tudi zbornici v Oseku in Senju, da v tej stvari postopati soglasno in solidarno z drugimi.

Skupni vojni minister Krieghammer se je menda izjavil, da, dokler bode on minister, ne bode narodno-ogerske

(madjarske) akademije, ne narodno-madjarske vojne srednje šole. Rekel je, da v naši skupni vojni mora biti le dinastiški duh, ker v naši monarhiji bi bile drugače tri narodne vojske: slovanska, nemška in madjarska.

Srbi so otvorili v dan sv. Save v Novem Sadu svoje gledališče, za katero je srbski rodoljub Lazar Dandevski podaril 150.000 gld.

Srbija. Kralj Aleksander vrnil se je dne 10. t. m. preko Pariza in Dunaja iz Biarritz v Belgrad. Razni srbski listi zatrjujejo z vso odločnostjo, da se kraljica Natalija vrne aprila meseca t. l. v Belgrad. — „Köln. Ztg.“ poroča, da kralj Aleksander in oče Milan sta se pritožila pri francoski vladi, češ, da franc. posel v Belgradu dela težave v Franciji, da bi Srbija ne mogla dobiti na posodo. Francoska vlada pa da je odgovorila: „Z vlado, ki je na protijustavnem stališču, in ki nima nikake opore v narodu, ni možno napraviti nikakih finančnih pogodb“. S tem bi bil dokazan tudi finančni bankrot v Srbiji.

Bolgarska. List „Saglasje“ priobčil je svoječasno, da je minister Stojlov povodom poslednjih dopolnilnih volitev ukazal prefektu v Vrazi in nižemu prefektu v Bjeli-Slatini, da ugasneta luči v volilski dvorani in da uničita v temi volilne listke, ako bi se pokazalo, da bode brzkone za Bjelo-Slatino izvoljen Cankov. „Saglasje“ priobčilo je doslovno ta ukaz, in kakor je opisalo dogodke o omenjeni volitvi v Bjeli-Slatini, godilo se je baš tako, kakor je velevalo povelje. Temu nasproti pa je „Agence Balcanique“ sporočila brzozavnim putem iz Sredca na Dunaj, da je eden urednikov „Saglasja“ izjavil pod prisego, da so dotični spisi ponarejeni. A „Saglasje“ potrjuje resničnost svojega poročila ter izjavlja objavo „Agence Balcanique“ kot neresnično. — Te dni objavilo je „Saglasje“ o tej stvari to-le: Uredništvo „Saglasja“ je uže večkrat pozvalo bolgarsko vlado, da naj toži časopis zaradi obrekovanja. To pa se ni zgodilo doslej. Ako pa se to dogodi, hoče uredništvo pred sodiščem dokazati resničnost svoje objave in javno izložiti izvirne spise. V interesu resnice in objektivnega smatranja sedanjega notranjega položaja in sredstev, katera vporablja konservativna vlada, prosi „Saglasje“ nezavisno inozemsko časopisje, da priobči te izjave. Natančno poročilo o dogodkih priobči „Saglasje“ v kratkem tudi na nemškem jeziku. Od te številke odpošlje uredništvo „Saglasja“ po jeden iztis avstrijskim in ogerskim državnim poslancem, da doznajo ti, kakó bolgarska vlada zlorablja c. kr. korespondenčni zavod.

Dne 12. t. m. minolo je 25 let, odkar so Bolgari po dolgih borbah pridobili cerkveno nezavisnost od Carjigradskega patrijarjata, ter se je osnoval bolgarski eksarhat. Po vsej Bolgariji praznovali so ta dan slovesno. Eksarh je bil naročil duhovščini v Bolgariji in Makedoniji, da naj ta dan opravlja zahvalne molitve, v katerih naj se spominja tudi turškega sultana.

Razna mesta so poslala grofu N. Ignatievu zahvalnice v spomin dne, ko se je bil zasnova traktat San Stefanski, ki je hotel združiti vse Bolgare. Mesto Šumla grofa pozivlje, naj izrazi carju in ruskemu narodu čustvo iskrene hvaležnosti, in naj bode zagovornik povrnjenja dobrih odnošajev med ruskim in bolgarskim narodom. Po odstopu Stambulova razodeva narod bolgarski vedno bolj to, kar je moral skrivati pred terorizmom Stambulovim.

Položaj v Makedoniji je jako ozbiljen. Turški mušetarji je dejanski žalil pravoslavne mitropolita. Vsled tega pritožile so se kristjanske občine vilajeta Bitolija brzozavnim putem pri sultanu.

Koronanje ruskega carja. Iz Moskve prišedša poročila zatrjujejo, da bode svečano koronanje carja Nikolaja Aleksandroviča najbrže v drugi polovini meseca maja t. l. Mestno zastopstvo v Moskvi izbralo je uže poseben odbor peterih članov, ki naj sestavi načrt za slavnosti, katere bodo ob koronanju.

Rusija. Knez Lobanov-Rostovskij, bivši poslanik na Dunaju, potem imenovan poslanikom za Berlin, je uže odšel v Petrograd ter nastopil svojo službo kot minister zunanjih poslov. Zapadna politika je popolnoma zadovoljna z novim zunanjim ministrom.

Vlada je dovolila zasnovno medicinskega zavoda za ženske, takó bodo imele ruske ženske svoje vseučilišče, in medicinski oddelek je pač najpotrebniši za nje.

Slavjanskij je bil sedaj tudi v Rimu, kjer je bilo občinstvo oduševljeno od petja njegovega zbora. Kraljica se je koncerta udeležila in je Slavjanskega povabila, da bi pel njegov zbor tudi na dvoru. Poročajo, da je povabljen tudi v Vatikan. Primorski, specialno Trž. Italijani imajo pa drugo mero za postopanje nasproti slovanski glasbi!

Proslavljanje Komenskega v Petrogradu. „Komenskega odsek“ Petrogradskega pedagoškega muzeja priredi dne 31. t. m. slavnost kot v dan smrti velikega pedagoga. Tega dne bode javna slovesna seja vseh oddelkov muzeja, ki prične z odpevanjem „Komenskega pesmi“. To pesem zložil je član Komenskega odseka omenjenega muzeja V. S. Karčev, uglasbil jo je pa H. V. J. Hlaváč. V seji bode več govorov, proslavljajočih Komenskega. Zajedno bodo javno čitali jeden del Komenskega dela „Labyrinth Světa“ v ruskem prevodu.

Francoska in Rusija. V Petrogradu vsrjijo se med rusko in francosko vlado pogovori, da se obe državi zajedno vdeležiti slavnosti v Kielu. Rusija in Francija odpošljeta v Kiel vsaka po jednako število ladij: ladije obeh držav priploviyo in odploviyo istodobno. Tako se bode temu prisostvovanju moral pripisati značaj solidarnosti in jedinstva. Razni ruski listi odobrujejo, da je Francoska pristala na vabilo nemškega cesarja, ter da se udeležiti odprtja kanala.

Rezka sodba o Bolgarski. Petrogradske „Новости“ razpravljale so te dni o govoru, s katerim se je princ Ferdinand Koburški zahvalil na čestitkah. Isti govor dal je „Novostim“ povod k razmotrivanju položaja na Bolgarskem. „N.“ vidijo v Koburgovem govoru dokaz, da je končala „burka Koburgovega omahovanja“. Koburg, — pravijo „N.“ — našel je, da je jedini pravi pravec oni, ki ga je izbral sedaj, in da le ta pravec odgovarja koristim njegove „hiše“. Končalo je ljubkovanje s Cankovim in z rusofili. A na tem ni še dovolj. Princ je baje našel i nekake inozemske spletke, naperjene proti njemu. Naravno mora se misliti, da je s tem hotel namigniti na dozdevne „ruske spletke“. No: usurpator bódi miren! Rusija se jako malo zanima za usodo Bolgarske v obče in Koburžanovo posebe. Na kakoršno koli sprijaznjenje ali pozabljenje niti misliti ni. To seveda je Koburgu neprijetno. Zato naj se tolaži ob urah počitka z naklonjenostjo trozveze. Toda dovolj o tem junaku — operete. Kolikor manj se govori o Bolgarski, toliko boljše je. Zadošča, ako zabeležimo posamične spremembe njegovega politiskega kretanja v jedni točki in potem obrnimo se k zanimivejšim vprašanjem. Vsaka dežela ima tako vlado, kakoršno zasluži. Istini v čast je treba priznati: Bolgari si res niso zaslužili boljše vlade, nego je Koburgova. Naj se je torej veselijo!

Germania triumphans. V Berlinu izšla je brošura „Germania triumphans“, v kateri se pripovedujejo dogodki, ki se bodo vršili od l. 1900 do 1915. Po pripovedanju pisca, ki nazivlja sam sebe „Velikonemcem, doseže moč Nemčije leta 1915. svoj vrhunec, a Rusija se poruši“. S katerimi sredstvi? Razume se, da z vojno. Trozveza, na čelu jej Nemčija, prevede vojno proti Franciji in Rusiji. Najprvo porazi in poruši Francijo, potem Rusijo. Ne od Rusije ne od balkanskih slovanskih držav ne ostane nič. Konec tej vojni bode „Petrogradski mir“, v katerem dobi Avstrija Besarabijo; balkanske zemlje razdelijo se med nemške prince, pribaltiške pokrajine, Litvo, Poljsko, Krim in Kavkaz vzame si Nemčija, Poljake pa izseli v nemške naselbine v Afriki. — Nekateri sodijo, da je to gola domišljija, drugi pa vedô, da domišljija mora dobivati od nekod svojih snovij, drugače ostane neplodna, in tretji: Was der Verstand der Verständigen nicht sieht. . . .

Trgovina s papeževim blagoslovom je pač nekaj nezasmelnega, a resničnega, kajti mislim, da to globoko ponižuje važnost in svetost blagoslova. Da se pa našim „katolikom“ papežev blagoslov ne zdi posebno svet, kaže kanonik Klun, predsednik katoliškega političnega društva v Ljubljani, ker se je v deželnem zboru pošalil z njim. In da se ta blagoslov zlorablja kot nizko sredstvo za nabiranje naročnikov kakega lista, kaže nam „Reichspost“, katera se hvali, da je dobila lani za papežev blagoslov 5000 naročnikov . . . Kaj takega ne škoduje našemu žepu, so si mislili Poljaki, in takoj so izposlovali tudi svojim listom „Nowy Wieniec Polski“, „Nowy Dzwon“ in „Nowa Pszczolka“ papežev blagoslov. Prvoimenovani časnik dostavlja temu blagoslovu: „Čitatelji in dragi bratje, srea kvišku! Zaupajmo, delajmo in trpimo — a ne udajmo se! Z nami je Bog — kajti z nami je namestnik Božji!“ — K temu pripomnimo le še to, da so navedeni listi novo izdanje od p. Stojalowskega urejevanih lističev, katere so v lani gališki poljski škofi prepovedali čitati svojim vernikom kot protiverske. Drugača pojasnila ni treba! — ũ.

KNJIŽEVNOST.

Mittheilungen des Musealvereines für Krain. Herausgegeben von dessen Ausschusse. VII. Jahrgang. Laibach. 1894. Inhalt: I. Historischer Theil: Der krainische Historiograph Johann Ludwig Schönleben. Von P. v. Radics. — Urban Debelack. Eine Geschichte aus dem Studentenleben zu Bologna. Von Dr. Arn. Loschin v. Ebengreuth. — 96 pp. II. Naturkundlicher Theil: Das Klima von Krain. (Fortsetzung. Von Ferd. Seidl. — Die Mineralien des Herzogthums Krain (Schluss). Von W. Voss. — Freiherr Sigism. Zois' Briefe mineralogischen Inhalts. Von Albin Belar. — Übersichtskarte der Mineralfundorte in Krain. — 134 pp. 8°. — Kakor znano, pričbuje kranjsko Muzejsko društvo poleg „Izvestij“ redno tudi posebno nemško izdanje pod tu navedenim naslovom. Vsebina pa je tu in tam različna.

Druga fantazija vrhu jugoslavenskih popjevakah za glasovir sastavio Ante Stôhr. Op. 49. Cena for. 1'20. — To delo sestavljeno je večinom na motivu hrvatskih na-

rodnih pesnij, z uvodom na motiv Ipavčeve skladbe „Vse mine“ . . .

O sebé vedomi učiteljském. Ant. Janu. 1894, str. 130. Knjižica, ki utegne primerna biti tudi slovenskemu učiteljstvu.

„Naše doba“. Revue pro vědu, umění a život sociální. Seš. 5. obseza med drugim: Několik myšlének o literárním eklekticismu. (Dokončení). — Pohled na ruské maliřství (Dok.) — Bédřich Smetana. Piše C. J. — Potem razglede notranje, zunanje, o obćem gospodarstvu, socijalne, časopisne, kritike in poročila. Stoji na l. 7.10 gl. in se naroča: Praha, Král. Vinohradý, Dubrovského ulice, 10.

Sokolské sonety od K. Hlaváčko. Nakl. I. Stolář, v Praze, 1895.

„Slovansky Obzor“. Časopis politický, poučný a zábavný. Majitel, vydavatel, a redaktor Karel Wolf. Ročník I. Číslo 1. Nákladem „Mat. slovan.“, v Olomouci. Takó se zove novo izdanje na češkem jeziku, ki bode objavljalo spise i kritike iz sedanjosti slovanske poleg prevodov raznih slovanskih del. V 1. št. pričinja s prevodom Danilevskega „Rusko a Evropa“, potem z novelami slovaškega znamenitega pisatelja Svetozára Hurbana-Vajanskega. Izhaja po 3 krat v mesec na 6 polah ter stoji 6 gld. za vse leto, za mejo pa 8 gld.

„Matice Slovanská“. Sbornik povídek a statí slovanských. Ročník III, č. 1. Obsah: Přikrytá socha. spanělští, žebráci. Zakyntské noci. Uklyvaný vrabec. Zajotcovy děti. Zastřelil se. — V příloze: Umrlec — vrah. Ruski napsal G. P. Danilevskij. Přel. K. Wolf. 12 sešitkov v leto 2 gld. 50 nvč. Adresa: Správa „Matice Slovanské“ v Olomouci.

Словарь русскихъ художниковъ съ древнѣйшихъ временъ до нашихъ дней (XI—XIX вв.). Составилъ Н. П. Сококо. Tako se imenuje prvi snopič velikega dela, katero bo izhajalo 4 leta. Tu je navedenih na 350 straneh 500 imen ruskih umetnikov, spadajočih pod črko A, od najstarejših do sedanjih časov. V knjigi so glavni, točni podatki iz življenja in delovanja rus. umetnikov, kolikor možno tudi s slikami. Celo delo bo stalo 30 rubljev.

Цѣсме. Книга II. Стево П. Бешерпѣ. Бюград. II. 1 дпнар.

Popravek k 10. št. „Sl. Sv.“ Str. 90, na levi 31. v. zdole čitaj: *nedosežni* filozof, nam. „nedosledni“.

Upravništvo „Slov. Sveta“ ima na prodaj:

„Das Partewesen der Slaven in Böhmen“. Sto strani obsezojoča knjižica podaje izbornen pouk o historičnem pravu avstro-ogerskih Slovanov in razvija program in taktiko teh Slovanov. S poštnino vred 55 kr.

—o—

Rusko pravopisanje za nčče se. Spisal A. I. Eljsin, poslovenil dr. Jenko. S poštnino vred iztis 10 kr.

—o—

„Martin Kerpan“. Levstikov spis v izbornem ruskem prevodu. Iztis 15 kr. s poštnino vred.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja vsako soboto na 8 straneh, slučajno s prilogami. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2'50, četrt leta gld. 1'25. — Za učitelje, učiteljce in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke pri upravništvu po 8 kr. — *Zunaj Avstro-Ogerske* na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku v Trstu (ulica Molin grande, št. 2).